

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 620/2025-22

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **LESY Slovenskej republiky, štátny podnik**, Námestie SNP 8, Banská Bystrica, IČO 36 038 351, zastúpeného advokátom JUDr. Pavlom Halajom, Námestie slobody 2, Revúca, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/31/2024 z 31. júla 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 24. októbra 2025 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľa, ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť v súdnom konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozhodnutím všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia, ktoré navrhuje zrušiť a vrátiť vec najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ si uplatnil právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ vystupoval v procesnom postavení žalovaného v 3. rade v konaní vedenom Okresným súdom Trenčín pod sp. zn. 19C/85/2007 o vydanie nehnuteľností a navrátenie vlastníctva k nehnuteľnostiam. Žalobu podala Rímskokatolícka cirkev, Biskupstvo Nitra. Okresný súd rozsudkom č. k. 19C/85/2007-983 z 12. novembra 2018 žalobu zamietol s odôvodnením, že Študijná základina, ktorej svedčí zápis vlastníckeho práva v pozemkovej knihe, bola od jej založenia samostatným subjektom práva s vlastnou právnou subjektivitou a nebola útvaram rímskokatolíckej cirkvi. Zo strany žalobcu nebolo preukázané tvrdenie, že je právnym nástupcom Študijnej základiny. Nebola vyvrátená hodnovernosť zápisu vlastníckeho práva v evidencii nehnuteľností v prospech pôvodného vlastníka. Uzavrel, že žalobca tak nie je oprávnenou osobou v zmysle § 2 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z. z. o navrátení vlastníctva

k nehnuteľným veciam cirkvám a náboženským spoločnostiam a prechode vlastníctva k niektorým nehnuteľnostiam (ďalej len „zákon č. 161/2005 Z. z.“), a preto nemožno odňatie vlastníctva nehnuteľností pozemnoknižnému vlastníkovi Študijnej základine bez náhrady považovať za krivdu voči rímskokatolíckej cirkvi.

3. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Trenčíne rozsudkom sp. zn. 5Co/64/2022 z 18. októbra 2023 pripustil čiastočné späťvzatie žaloby vo vzťahu k vymenovaným parcelám a v tejto časti rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a konanie zastavil. Vo zvyšnej napadnutej časti rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil, ale z iných dôvodov. V odôvodnení uviedol, že pozemky, ktorých vydania sa v tomto konaní domáhal žalobca, boli predmetom pozemkových úprav podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v platnom znení (ďalej len „zákon o pozemkových úpravách“), v dôsledku ktorých došlo k zániku pôvodných pozemkov ako pôvodného predmetu vlastníctva. Pri pozemkových úpravách však dochádza k vytvoreniu nových pozemkov bez ohľadu na to, z koľkých pozemkov a akým spoluvlastníckym režimom boli tieto vytvorené. Pozemkové úpravy predstavujú originárny spôsob nadobudnutia vlastníctva, vlastník pozemku získaného pri pozemkových úpravách je oprostý od právnej neistoty spojenej s prípadným vlastníctvom skorších pozemkov, a preto dochádza k zániku pozemkov registra E tak, ako to bolo aj v prejednávanej veci, teda pozemkov evidovaných na mape určeného operátu v obvode pozemkových úprav. Právoplatnosťou rozhodnutia o schválení projektu pozemkových úprav a prípadne márnym uplynutím lehoty piatich rokov od schválenia tohto projektu na vykonanie prípadnej opravy v zmysle § 42c zákona o pozemkových úpravách nemožno už súdom určiť vlastníctvo skutočného vlastníka pôvodného pozemku zaniknutého v dôsledku pozemkových úprav. Nejde totiž o totožný predmet vlastníckeho práva. Rozhodnutím o schválení vykonania projektu pozemkových úprav je súd viazaný aj v zmysle § 194 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), a to najmä novými vlastníckymi vzťahmi ním založenými, nie je teda oprávnený posudzovať ako predbežnú otázku vlastníctvo nehnuteľnosti alebo odchyliť sa pri posúdení otázky, kto je vlastníkom, od stavu na základe takéhoto rozhodnutia zaevidovaného v katastri nehnuteľností. Z týchto dôvodov už súd v súčasnosti nemôže určiť, že takýto pozemok novovytvorený pozemkovými úpravami celkom alebo sčasti má byť predmetom reštitučného nároku zo strany žalobcu.

4. Proti tomuto rozsudku žalobca podal dovolanie podľa 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP, v ktorom namietal najmä, že došlo k opätovnému svojvoľnému postupu súdu v otázke určenia, či majetok Študijného fondu je majetkom cirkevným alebo nie a ak áno, či žalobca je jeho nástupcom v súlade s ustanoveniami reštitučného zákona. Poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu, ktorý vo viacerých rozhodnutiach stanovil, že oprávnenou osobou je žalobca ako právny nástupca Študijnej základiny. Namietal aj nesprávne právne posúdenie v otázke, či oprávnená osoba v súlade s reštitučným zákonom môže pokračovať v reštitučnej žalobe, aj keď napriek prebiehajúcemu reštitučnému konaniu prebehli na spornom území pozemkové úpravy. Zastával názor, že zo znenia § 4 ods. 2 zákona č. 161/2005 Z. z. jednoznačne vyplýva, že povinná osoba je povinná s nehnuteľnosťami narábať so starostlivosťou riadneho hospodára, a to až do navrátenia vlastníctva k nehnuteľnostiam oprávnenej osobe, a nemôže nehnuteľnú vec previesť na inú osobu, takýto úkon je neplatný. Povinná osoba neuviedla v konaní o pozemkových úpravách

skutočnosť, že sa k pozemkom vedie reštitučné konanie, pričom takto vzniknuté vlastnícke právo je v príkrom rozpore s reštitučným zákonom.

5. Najvyšší súd napadnutým uznesením zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V odôvodnení uviedol, že žalobca namieta svojvoľný prístup k riešeniu otázky jeho nástupníctva po Študijnej základine nedôvodne, pretože odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie sa nezaoberal vecnou legitimitáciou žalobcu z hľadiska jeho právneho nástupníctva po Študijnej základine. V zásade ho ani nespochybnil, pretože zamietnutie žaloby odôvodnil existenciou právoplatného rozhodnutia o schválení vykonania projektu pozemkových úprav v zmysle § 14 ods. 4 zákona o pozemkových úpravách, ktoré predstavuje prekážku pre vydanie pôvodných pozemkov, pretože tieto zanikli.

6. V dovolaní bola nastolená právna otázka, aký vplyv má schválený projekt pozemkových úprav podľa § 14 ods. 4 (ods. 5 od 1. 4. 2025) zákona o pozemkových úpravách na uplatnený reštitučný nárok oprávnenej osoby podľa zákona č. 161/2005 Z. z. v prebiehajúcom súdnom konaní a ako má byť uspokojený. Najvyšší súd dospel k záveru, že schválený projekt pozemkových úprav podľa § 14 ods. 4 (ods. 5 od 1. 4. 2025) zákona o pozemkových úpravách nespôsobuje zánik riadne uplatneného reštitučného nároku oprávnenej osoby podľa zákona č. 161/2005 Z. z. Ak pôvodný pozemok dotknutý uplatneným reštitučným nárokom v rámci pozemkových úprav počas reštitučného súdneho konania právne zanikol, došlo k zmene povahy uplatneného nároku z reštitučného na finančný. V súdnej veci bola reštitučná žaloba podaná riadne a včas, v dobe existencie pôvodného pozemku, ktorý právne zanikol v rámci pozemkových úprav počas reštitučného súdneho konania. V dôsledku toho došlo k zmene reštitučného nároku žalobcu na nárok finančný, k čomu mali sudy v základnom konaní prihliadnuť *ex offico*, pretože tu bol dôvod na aplikáciu postupu podľa § 216 ods. 2 CSP.

II.

Sťažostná argumentácia

7. Zo sťažostnej argumentácie sťažovateľa vyplýva, že sťažovateľ namieta, že dovolateľ (žalobca) svoje dovolanie odôvodnil podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, a nie § 421 ods. 1 písm. b) CSP, podľa ktorého najvyšší súd dovolanie posúdil a napadnutý rozsudok krajského súdu zrušil. Nesprávnosť a protiústavnosť napadnutého uznesenia dovolacieho súdu spočíva podľa sťažovateľa v tom, že najvyšší súd zrušil dovolaním napadnutý rozsudok z dôvodov, ktoré dovolateľ v dovolaní (ale ani v celom konaní) neuviedol, a urobil z dovolania ďalšie odvolanie. Najvyšší súd konštatoval vecnú správnosť rozsudku krajského súdu v tom, že pozemok, ktorého vydania sa žalobca domáha, skutočne pred vynesením rozsudku súdu prvej inštancie zanikol v časti posúdenia konštitutívneho účinku nadobudnutia vlastníctva k novým pozemkom, ktoré vznikli v dôsledku pozemkových úprav, a potvrdil aj správnosť záveru, že nemožno súdom určiť vlastnícke právo vlastníka pôvodného pozemku, ktorý zanikol v dôsledku pozemkových úprav, proti aktuálnemu vlastníkovi, ktorý novovzniknutú nehnuteľnosť nadobudol originárnym spôsobom rozhodnutím štátneho orgánu.

8. Následne konštatoval nezákonný postup odvolacieho súdu, keď sa nezaoberal možnosťou priznania finančnej náhrady žalobcovi, ktorý sa priznania takejto náhrady nedomáhal a podľa § 216 ods. 1 CSP boli súd prvej inštancie aj odvolací súd viazané žalobným návrhom žalobcu. Najvyšší

súd s poukazom na § 216 ods. 2 CSP vyčítal odvolaciemu súdu, že tento neprekročil žalobný návrh a žalobcovi nepriznal úplne iný nárok, než ktorý v žalobe uplatňoval, aj keď neexistuje osobitný predpis, z ktorého by vyplýval určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami. Najvyšší súd neuviedol, ktorý konkrétny osobitný predpis mal odvolací súd aplikovať a priznať žalobcovi finančnú náhradu v bližšie nešpecifikovanej výške, ktorej zaplata sa žalobca nedomáhal. Zároveň nijako nezdôvodnil, aplikovaním ktorého konkrétneho platného a účinného predpisu upravujúceho spôsob vysporiadania vzťahov medzi stranami sporu mal odvolací súd žalobe vyhovieť. Zároveň sťažovateľ zdôraznil, že dovolací súd neposudzoval situáciu, keď by žalobca v priebehu súdneho konania pred vynesením rozsudku súdom prvej inštancie zmenil žalobu. Sťažovateľ ďalej uviedol, že zmena žaloby v odvolacom konaní nie je možná (§ 371 CSP). Najvyšší súd nepristúpil k zrušeniu rozsudku súdu prvej inštancie. Žalobca sa domáhal a naďalej domáha vydania vlastníckeho práva k veci, ktorá neexistuje a neexistovala už v čase vydania rozsudku súdom prvej inštancie. Uvedené považuje sťažovateľ za porušenie svojho práva na súdnu ochranu, spravodlivý proces a rovnosť v konaní.

III.

Predbežné prerokovanie sťažnosti

9. Podstatou sťažnosti je namietané porušenie práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ktoré sťažovateľ videl v zrušení rozsudku krajského súdu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP napriek tomu, že tento dôvod nebol v dovolaní uplatnený. Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd vytkol krajskému súdu nesprávne právne posúdenie veci, pričom neuviedol konkrétny predpis, ktorý mal byť na vec aplikovaný, ani neprikázal sa zaoberať takým finančným nárokom, ktorý nebol uplatnený žalobcom v konaní, a preto považuje napadnuté kasačné uznesenie za svojvoľné a porušujúce aj jeho právo na rovnosť v súdnom konaní.

III.A. K namietanému porušeniu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, čl. 6 ods. 1 dohovoru):

10. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Do právomoci ústavného súdu v konaní podľa čl. 127 ústavy patrí kontrola zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie právnych noriem poskytnutých všeobecným súdom s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Skutkové a právne závery súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody v ústavne relevantnej intenzite.

11. Vo vzťahu k preskúmvaniu zrušujúcich rozhodnutí dovolacieho súdu ústavný súd konštantne zaujíma zdržanlivý postoj s poukazom na „výsledkový“ charakter základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie. Úlohou ústavného súdu je teda posúdiť, či je konanie pred všeobecným súdom spravodlivé ako celok (pozri tiež rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Komanický proti Slovenskej republike zo 4. 6. 2002, č. 32106/96, bod 47). To je v zásade možné až po jeho definitívnom skončení. Povinnosť chrániť základné práva totiž majú aj všeobecné súdy a až v prípade, keď v tejto úlohe zlyhajú, môže do ich činnosti zasiahnuť

ústavný súd. Ústavný súd preto spravidla neprístupuje k prieskumu zrušujúcich rozhodnutí všeobecných súdov a nezasahuje do prebiehajúceho, ešte neskončeného konania pred nimi.

12. Prieskum kasačných rozhodnutí je judikatúrou pripustený len veľmi výnimočne, a to v situácii, keď by namietané pochybenie zaťažilo celý ďalší proces zásadnou vadou, ktorá by už nebola reparovateľná v ďalšom konaní vedenom všeobecnými súdmi vrátane konaní opravných (III. ÚS 46/2013, I. ÚS 227/2018), resp. ak by išlo o také pochybenie, ktoré by bolo extrémnym vybočením z pravidiel upravujúcich súdne konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (I. ÚS 213/2017, III. ÚS 541/2015).

13. Vychádzajúc z citovanej judikatúry a zohľadňujúc argumentáciu sťažovateľa v ústavnej sťažnosti, sa úloha ústavného súdu v posudzovanej veci obmedzuje na posúdenie, či najvyšší súd v napadnutom uznesení dostatočným, a teda ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnil svoj záver o nesprávnom právnom posúdení transformácií reštitučného nároku, čo viedlo k zrušeniu rozsudku krajského súdu. S poukazom na odôvodnenie napadnutého uznesenia sumarizované v bodoch 5 a 6 tohto uznesenia ústavný súd zastáva názor, že splňa ústavné požiadavky na riadne odôvodnenie, je zrozumiteľné a logické. Najvyšší súd popísal svoje právne úvahy o spôsobe riešenia kolízie účinkov projektu pozemkových úprav s už uplatneným reštitučným nárokom. Presvedčivo a s prihliadnutím na osobitnú povahu a účel reštitučného zákona, ako aj ústavnoprávne aspekty ochrany vlastníctva odôvodnil svoje úvahy o pretransformovaní riadne uplatneného reštitučného nároku na finančný po zániku predmetu vlastníctva v dôsledku pozemkových úprav, do ktorých boli nehnuteľnosti zahrnuté v rozpore s ochranou reštituenta. Ústavný súd teda nezistil zásadný procesný excés v napadnutom uznesení alebo ústavne neakceptovateľný právny názor zaťažujúci nasledujúce konanie.

14. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatuje, že v prejednávanej veci nezistil extrémne vybočenie z procesných štandardov, a preto nemal dôvod do napadnutého kasačného uznesenia najvyššieho súdu zasahovať a ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

15. Pokiaľ sťažovateľ tvrdí, že neexistuje právny predpis, z ktorého by vyplýval hmotnoprávny spôsob usporiadania vzťahov a ktorý má byť vo veci aplikovaný, k tomu je potrebné dodať, že je úlohou všeobecných súdov nachádzať spravodlivé usporiadanie vzťahov a riešenie sporov a na tento účel využiť všetky výkladové metódy vrátane ústavnokonformného výkladu ochrany vlastníctva v zmysle čl. 20 ods. 4 ústavy, využitia *analógie legis* ostatných reštitučných zákonov a oprávnení podľa čl. 2 ods. 2, čl. 3 ods. 1 a čl. 4 ods. 1 a ods. 2 CSP, čo vyplýva aj z napadnutého uznesenia.

III.B. K namietanému porušeniu základného práva na rovnosť v súdnom konaní (čl. 47 ods. 3 ústavy a čl. 48 ods. 2 ústavy):

16. Vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva na rovnosť v súdnom konaní ústavný súd nezistil predpoklad, od ktorého sťažovateľ porušenie tohto práva argumentačne odvodzuje, a to neústavný zásah najvyššieho súdu do právoplatného rozsudku krajského súdu, a preto aj v tejto časti

ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

17. Vo vzťahu k petitom označenému základnému právom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd konštatuje nedostatok skutkovej a právnej argumentácie. Sťažovateľ neuviedol, ani ktoré konkrétne čiastkové oprávnenie má na mysli (konanie bez priedavkov, verejnosť, prítomnosť, možnosť vyjadriť sa), čiže požadovaný prieskum nie je ani určito vymedzený. V tejto časti preto ústavný súd sťažnosť odmietol pre nedostatok predpísaných náležitostí podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. novembra 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu